

Het is niet duidelijk wanneer de Romeinse vicus op de Kalkoven ontstond. Op basis van de munten besloot van Heesch dat de vicus opgenomen werd in muntcirculatie in de periode Tiberius-Claudius. De analyse van het materiaal attesteert de Romeinse aanwezigheid in het midden van de 1ste eeuw n.C. Een artikel in het numismatisch tijdschrift *Bulletin du Cercle des Etudes Numismatiques* in 2004 wees echter op een mogelijk vroegere opname in de muntcirculatie waarbij een Augusteïsch ontstaan (begin 1ste eeuw) mogelijk geacht wordt. Bij het niet-numismatisch materiaal werden er een vijftal voorwerpen gevonden die dateren uit de periode vóór Claudius. Zelfs indien er een Augusteïsche aanwezigheid was, impliceert dit niet noodzakelijk de aanwezigheid van een vicus. Ook een andere nederzettingvorm behoort tot de mogelijkheden (baanpost, enkele losse boerderijen of woningen).

De Borchstad, een 72 m hoog plateau ten westen van de Romeinse woonzone, wordt van oudsher in verband gebracht met een vroeg-Romeinse militaire aanwezigheid op die plaats. Verschillende 18de en 19de-eeuwse auteurs gingen er van uit dat het kamp van Quintus Cicero op deze plaats gelegen was. Volgens dezelfde theorie zou de Romeinse nederzetting ontstaan zijn rond dit militair kamp. De kleinschalige opgravingsactiviteiten in de jaren '70 leverden echter niet voldoende bewijzen op om de hypothese van een dergelijke militaire aanwezigheid op de Borchstad te bevestigen.

De nederzetting van Asse ontwikkelde zich in de loop van de 1ste eeuw n.C. rond een kruispunt van Romeinse wegen. In Asse splitste de Romeinse weg Asse-Bavay zich in de baan die Asse met Elewijt verbond en de baan die vanuit Asse in de richting van Rumst en Utrecht liep. Een gedeelte van de weg richting Rumst werd tijdens de opgravingen van de Onderzoekseenheid Archeologie van de KU Leuven in 2007 aan de Krokegemseweg teruggevonden. Het bestaan van de Romeinse banen Asse – Tienen, Asse – Velzeke (eventueel via Hofstade) en Asse – Waasmunster-Pontrave kon nog onvoldoende archeologisch aangetoond worden. Over de functie van een geplaveide Romeinse weg, onderzocht in 2008, en een gedeelte van een geplaveide baan die in 2010 werd opgegraven, bestaat nog geen duidelijkheid. Mogelijk kunnen ze beschouwd worden als interne wegen binnen de nederzetting van Asse (*infra*).

Vermoedelijk in de tweede helft van de 1ste eeuw n.C./eerste helft van de 2de eeuw n.C. werd de nederzetting begrensd door een 4,50 m brede V-vormige gracht met een diepte van 2,10 m. Sporen van deze grens kwamen aan het licht bij het archeologisch onderzoek nabij de Krokegemseweg in Asse in 2007. Reeds in de jaren '80 nam Ch. Léva een brede gracht waar rond de nederzetting via luchtfotografische prospecties. Verder onderzoek zal hier meer duidelijkheid over moeten brengen.

De bloeiperiode van de vicus situeert zich tussen het midden van de 1ste eeuw n.C. en het begin van de 3de eeuw n.C. In deze periode groeide Asse uit tot een belangrijke nederzetting. Over de interne structuur van de nederzetting zijn we vooralsnog slecht ingelicht. De vondst van paalgaten, gebakken leem, vele afvalkuilen met nederzettingafval, waterputten, uitbraaksporen van funderingen en Romeins bouw materiaal (dakpanfragmenten, mortelbrokken, vloertegelfragmenten,...) tijdens de verschillende opgravingen, uitgevoerd tussen de jaren '70 en 2012, wijst op de aanwezigheid van

verschillende woningen en gebouwen. De vondst van 17 fragmenten beschilderd pleisterwerk in witte, groene, rode en gele kleuren tijdens veldprospecties in het gebied Kalkoven wijst op de aanwezigheid van een gebouw met een zekere luxe. Sporen van gebouwen met een publieke functie (badgebouwen, theaters, herbergen,...) ontbreken op dit ogenblik nog.

In de noordwestelijke hoek van het opgravingsterrein dat in de periode 2009-2010/2012/2013 onderzocht werd, waren verschillende muurfunderingen aanwezig die afkomstig zijn van vijf naast elkaar gelegen gebouwen. Vier van deze gebouwen werden gekenmerkt door een rechthoekige plattegrond, één gebouw had een vierkant grondplan met een indeling in verschillende kamers. De zware funderingen waren opgebouwd uit rolkeien samengehouden door een roestkleurig bindmiddel. Op sommige plaatsen bestond de fundering uit een combinatie van rolkeien en stukken kalkzandsteen. Op sommige plaatsen werden parallel aan de muurfunderingen kleinere, schijnbaar afzonderlijke stukken fundering aangetroffen die mogelijk in verband gebracht kunnen worden met een zuilengaanaderij.

Naar alle waarschijnlijkheid kunnen deze gebouwen als baanhuzen geïnterpreteerd worden en waren zij met hun korte zijde naar de straat gericht. In de onmiddellijke nabijheid van deze woningen werden in totaal drie waterputten aangetroffen.

De gebouwen bleken gedeeltelijk over oudere, opgevulde Romeinse kuilen te zijn gebouwd. Om stabiliteitsproblemen te vermijden, waren de funderingen ter hoogte van deze oudere kuilen merkkelijk dieper gegraven en gevuld met zeer grote blokken kalkzandsteen.

Opmerkelijk zijn de grote zorg die besteed werd aan de aanleg van de funderingen, de aanwezigheid van grote hoeveelheden kalkzandsteen, bekapte Doornikse steen en mortelresten.

Op basis van een eerste studie van de vondsten en dendrochronologisch onderzoek van het hout van de in 2010 opgegraven waterput vermoeden we dat deze gebouwen dateren uit de tweede helft van de 2de eeuw n.C. en/of het begin van de 3de eeuw n.C.

Ook de opgraving in 2010 op het naburig perceel bracht resten van een stenen gebouw aan het licht. Van het indrukwekkende complex werden minstens drie afzonderlijke rechthoekige ruimtes onderscheiden. In tegenstelling tot de funderingen op het eerste opgravingsterrein, waren ze volledig opgebouwd uit grote blokken kalkzandsteen die in een onregelmatig verband gestapeld waren met een zwarte organische leem als bindmiddel. Opvallend was de bewaring van een gedeelte van de opstand van het gebouw. Deze bestond uit een parement van schuin geplaatste, bekapte kalkzandstenen met een vulling van breukstenen in een gele, zandige kalkmortel. De oriëntatie van het complex loopt vrijwel gelijk met die van de gebouwen met de keienfundering en die van de geplaveide weg die in 2008 op het aanpalend perceel door de KU Leuven onderzocht werd. Hieruit blijkt duidelijk een doordachte ruimtelijke planning van de nederzetting.

Bij de verschillende opgravingen, uitgevoerd tussen de jaren '70 en 2012, trof men archeologisch materiaal aan dat wijst op het belang van een religieuze beleving in Romeins Asse. Er werden verschillende godenbeeldjes (Mercurius, Ceres en Pomona) aangetroffen evenals een bronzen ram, een bronzen bokje en ram die mogelijk afkomstig zijn van een godenbeeldje. Verschillende juwelen

dragen eveneens de afbeelding van een Romeinse godheid. Over de betekenis van 288 fragmenten van pijparden paardenbeeldjes bestaat er nog heel wat discussie. Mogelijk kunnen ook zij met religie in verband gebracht worden. Ook van de god Apollo, de godin Venus en van zogende moeders werden verschillende fragmenten in pijparden aangetroffen. In 2008 werden ook een unieke Mercuriusvaas, astrale ceramiek en fragmenten van een wierookbrander aangetroffen. Duidelijke sporen van een tempel of een ander heiligdom ontbreken vooralsnog in Asse. Mogelijk zijn enkele uitbraaksporen van een fundering, aangetroffen in de jaren '80, wel afkomstig van een Romeinse tempel.

Ten zuidwesten van de nederzetting, nabij de baan naar Bavai, vond men in het verleden drie crematiegraven met rijk materiaal (urne met beenderresten, aardewerk, glazen voorwerpen en munten) die dateren uit het einde van de 2de eeuw en het begin van de 3de eeuw n.C. Tijdens de opgraving van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) en de KU Leuven in 2007 langsheen de Krokegemseweg werden mogelijk enkele crematiegraven en de restanten van een tumulus aangetroffen.

Ook de economische activiteiten speelden een belangrijke rol voor de ontwikkeling van de nederzetting. Er zijn nog geen rechtstreekse getuigenissen van landbouw (silo's, landbouwwerktuigen,...) binnen het nederzettingsareaal gekend. Verschillende fragmenten van maalstenen wijzen op maalactiviteiten. De vondst van talrijke metaalslakken, metaalafval en fragmenten van laagovens wijst op ijzerbewerking (smeedactiviteit) in de nederzetting.

In de tweede helft van de 2de eeuw n.C. bevond zich aan de noordoostelijke rand van de nederzetting en in de onmiddellijke nabijheid van de Romeinse banen richting Rumst en Elewijt een pottenbakkersatelier. De Assese productie bestond onder meer uit borden, kommen, bekers, kruiken, kruikamforen, deksels maar er werden ook misbaksels van kleine amforen en dolia aangetroffen. De pottenbakkersoven, aangetroffen in 2009-2010 nabij de interne weg en de weg richting Elewijt, kan mogelijk in een vroegere periode, met name op het einde van de 1ste eeuw of het begin van de 2de eeuw n.C., gedateerd worden. Een vierde pottenbakkersoven, opgegraven in 2010, kon op basis van het archeologisch materiaal in de vulling gedateerd worden omstreeks het midden van de 1ste eeuw n.C. De oven bewijst dat Asse ook in deze vroege periode al een belangrijke rol speelde in de lokale productie van aardewerk waaronder imitaties van terra nigra.

Tijdens haar bloeiperiode lag de Romeinse nederzetting van Asse ingebed in een ruim netwerk van handelsrelaties. Producten uit Italië, het Iberisch schiereiland, het Eifelgebied, Zuid-, Midden-, Noord-, en Oost-Gallië bereikten Asse. In de onmiddellijke omgeving van de nederzetting bevonden er zich verschillende villadomeinen.

Het aangetroffen archeologisch materiaal onderstreept het belang van Asse in de Romeinse periode. Het betreft aardewerk (terra sigillata, terra nigra, geverfd aardewerk, Pompejaans Rood aardewerk, vele fragmenten van dolia en mortaria, fragmenten van verschillende types amforen, oxiderend en reducerend gebakken aardewerk waaronder kruiken, kruikamforen, bekers, deksels, potten,...) maar

ook glazen voorwerpen en objecten in metaal (fibulae, armbanden, paardentuig, sleutels, sierknoppen, messen, schrijfstiften, munten,...). Enkele zeldzame voorwerpen zijn een ring in bergkristal, fragmenten van olielampen en een onderdeel van een juweel in goud.

Over het einde van de Romeinse bewoning in Asse zijn we nog steeds slecht ingelicht. Vondsten uit de late 3de en 4de eeuw n.C. ontbreken vrijwel volledig bij het aardewerk. Een viertal vondsten dateert echter zeker uit de latere periode: een kruisboog-fibula, een bronzen haarspeld en een bronzen armband. Enkel de armband kon exact gedateerd worden tussen 340 en 360 n.C. De munten vormen echter een vrij continue reeks tot in het midden van de 4de eeuw. De discrepantie tussen het ceramisch materiaal en de metalen voorwerpen is vermoedelijk te verklaren door het feit dat het ceramisch materiaal enkel afkomstig is van een zeer beperkt deel van de vicus. De metalen voorwerpen, dikwijls het resultaat van prospecties met metaaldetectoren, zijn van een veel ruimer gebied afkomstig. Bijkomend zijn de munten ook gemakkelijker dateerbaar dan heel wat categorieën van aardewerk. De aanwezigheid van een imitatie tremisses van Anastasius I wijst op menselijke aanwezigheid in de post-Romeinse periode. Vermoedelijk kan deze gedateerd worden op het eind van de 5de eeuw, begin van de 6de eeuw. Het is nog erg onduidelijk hoe Asse er in de late 3de en 4de eeuw uitzag en hoe groot de Germaanse invloed was.

De vondst van 8 graven uit de Merovingische periode wijst in ieder geval op nieuwe bewoning in het gebied van de Romeinse nederzetting in de loop van de 6de eeuw n.C.